

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00

F: 01 478 74 25

E: gp.mnvp@gov.si

www.mnvp.gov.si

Številka: 007-55/2023 in

Številka: 007-73/2023

Datum: 20. 4. 2023

Odziv na pripombe in predloge iz javne obravnave predloga Odredbe o omejitvah obiskovanja in ogledovanja soteske FRATARICA in predloga Odredbe o omejitvah obiskovanja in ogledovanja soteska PREDELICA (PREDELNICA)

Predloga Odredbe o omejitvah obiskovanja in ogledovanja soteske FRATARICA in Odredbe o omejitvah obiskovanja in ogledovanja soteska PREDELICA (PREDELNICA) sta bila od 15. marca 2023 do 17. aprila 2023 objavljena na portalu eDemokracija.

Predloga odredb sta bila pripravljena zaradi ogroženosti naravnih vrednot, pa tudi pobud in pritožb obiskovalcev, ponudnikov dejavnosti ter lokalnih skupnosti, ki so v zadnjih letih opozarjali zlasti na:

- prevelike skupine soteskarjev (20 soteskarjev v eni skupini, neustrezno strokovno vodenje);
- prevelike dnevne obremenitve prostora (140 soteskarjev na dan);
- neustrezno vodenje soteskarjev (nepoznavanje dejavnosti soteskanja, glasno govorjenje, neupoštevanje vstopnih in izstopnih točk iz sotesk);
- neustrezno izvajanje dejavnosti nekaterih organizatorjev soteskanja (neupoštevanje poslovnih praks, ki so uveljavljene v dejavnosti organiziranja soteskanja);
- preveliko število skupin v istem terminu;
- rabo prostora po brezpotjih;
- rabo prostora na zasebnih zemljiščih, ki imajo drugo namensko rabo (hoja po zasebnih zemljiščih brez poti, odpadki, parkiranje na kmetijskih zemljiščih in drugih prostorih, ki niso namenjeni parkiranju);
- neurejeno cestno infrastrukturo (pomanjkanje parkirišč oz. zasedenost parkirišč za ponudnike soteskanja);
- neurejeno komunalno infrastrukturo (sanitarije, preoblačilnice);
- neredno urejanje soteskarske infrastrukture (zastarelost sidrišč v soteskah);
- nered in odsotnost pravil izvajanja dejavnosti (ekonomsko močnejša podjetja zmanjšujejo promet domačim podjetjem).

Ministrstvo za naravne vire in prostor (v nadaljevanju: **MNVP**) je v zvezi z javno objavo obeh odredb do 17. 4. 2023 prejelo okoli 60 pripomb in predlogov (pregled predlogov v Prilogi spodaj).

Ob upoštevanju pripomb je bila sprejeta odločitev, da se za letošnjo sezono odredb še ne uveljavi.

JZTNP bo v letošnjem letu uveljavil zgolj testno registriranje izvajanja soteskanja.

Za vse izvajalce soteskanja pa bo tudi letos, tako kot doslej, skladno z 31. členom Zakona o Triglavskem narodnem parku, obvezna pridobitev soglasja JZTNP in dosledno izvajanje pogojev, ki so navedeni v soglasju. Podrobnejše informacije so navedene na spletni strani JZTNP (link: <https://www.tnp.si/sl/javni-zavod/obvestila/soteskanje-fratarica-predelica-soglasje-aplikacija/>). JZTNP bo izvajal nadzor o pridobitvi soglasja in upoštevanju pogojev.

MNVP bo jeseni na podlagi pripomb in predlogov iz javne obravnave ter ugotovitev iz testnega registriranja in nadzora dopolnil predlog odredbe, ki jo bo v sprejem predložili jeseni z začetkom veljavnosti v letu 2024.

PRILOGA:

Pregled pripomb, prejetih v času javne obravnave

V večini pripomb so predlagatelji zapisali, da se strinjajo z vzpostavitvijo pravil za soteskanje, ker jim je v interesu, da se dejavnost izvaja v skladu z vrednotami varstva narave in lokalnim prebivalstvom. Med predlagatelji pripomb je večkrat zapisano, da je omejitev turizma v Triglavskem narodnem parku in v dolini Soče dobrodošlo, hkrati pa je treba upoštevati ekonomski vidik za prebivalce doline. Pri izvajanju soteskanja poudarjajo, da mora biti vodenje soteskanja strokovno in varno izvedeno.

Pregled bistvenih pripomb in predlogov po vsebinskih sklopih:

1. Ureditev infrastrukture

- nujno je treba urediti vstopne in izstopne točke;
- obstoječa sidrišča je potrebno urediti, ker so že nevarna za uporabo;
- infrastruktura naj vključuje koše za smeti (ločeno zbiranje odpadkov), preoblačilnice (kabine za preoblačenje), sanitarije, stalna skrb za čistočo;
- postavitev opozorilnih tabel in znakov (kdo lahko izvaja soteskanje, nadzor) na lokaciji;
- določitev vstopnih in izstopnih točk v letu 2023;
- ureditev parkirišč z informativnimi tablami v letu 2023;
- v zadnjem tolmunu potoka Fratarica ureditev izhoda iz kanjona en ovinek pred tolmunom, kjer do potoka vodi obstoječa planinska pot;
- ureditev obstoječih planinskih poti v soteskah;
- vzpostavitev nove vstopne poti v kanjon Fratarica nižje po soteski, kjer do potoka vodi stara neoznačena pot, s čimer se zaščiti zgornji del soteske, ki je tudi z vidika soteskanja manj zanimiv;
- vodniki so pogosto tisti, ki pobirajo smeti v soteskah;

2. Pogoji za strokovno usposobljen kader, ki izvaja soteskanje

- predlog uvedbe licence za vodnike soteskanja;
- zahteva po veljavni licenci za reševalca iz divje vode;

- v letu 2023 naj se uvede, da imajo vodiči licenco;
- za tuja podjetja, ki izvajajo soteskanje, naj bo pogoj slovenska DDV številka skladno z zakonodajo;

3. Pravila obiskovanja (število obiskovalcev, termini, skupine)

- potrebno je omejiti število ljudi v skupini;
- potrebno je omejiti število izvajalcev dejavnosti na dan;
- ura vstopa in izstopa sta dobrodošla;
- ura vstopa v sotesko v praksi ne deluje, ker je potrebno prilagajati dejavnost stanju v naravi (visoka voda) in prometnim razmeram (zastoji v višku sezone);
- pogoj naj bo tudi ustrezna oprema s primernimi certifikati, čevlji s profiliranimi podplati;
- v sezoni 2023 naj se regulacija na omejitev števila skupin na dan izpusti;
- omejitev velikosti skupin na 8 oseb + vodič (maksimalna velikost skupine 14 oseb + 2 vodiča)
- predlog, da se prvi vstop v sotesko prestavi na 8:30, zadnji izstop ob 17:00;
- z dvema gostoma v poletnem času v Fratarici poteka soteskanje 1 uro in pol (ne 3-4 ure);
- več kot 63 oseb gre v sotesko Fratarica 20-30 dni v sezoni;
- določi naj se realna številka dnevnih gostov; prepoved naj bo na večje skupine (več kot 8); manjše agencije vodijo po manj ljudi (2-3);
- število udeležencev na dan (63 za Fratarico in 27 za Predelico) je prenizko postavljeno; omeji naj se število oseb na vodnika; vodnik ima lahko dober nadzor pri skupini 6 oseb;
- predlog, da je skupina za Fratarico šteje največ 6 oseb + licencirani vodnik in 4 osebe + licencirani vodnik v Predelici;
- omejitev skupine na največ 8 ljudi (+ vodnik) za lažje soteske in največ 6 ljudi (+ vodnik) za težje soteske; maksimalno število ljudi v skupini 16 ob 2 vodnikih - oba z veljavno licenco;
- obvezna določitev ustrezne opreme v soteskah (predvsem tuja podjetja uporabljajo za spust neoprenske čevlje);
- redno izvajanje nadzora;
- predlog, da namesto omejitve števila skupin se omeji število soteskarjev na izvajalca;
- priprava interdisciplinarne strokovne ocene, ki bi opredelila vpliv soteskanja na naravo, okolje in družbo;
- izvajanje soteskanja naj se omeji od 15. 4. do 30. 9. med 9. (prvi vstop) in 15. uro (zadnji vstop);
- obvezno informiranje gostov o okolju prijaznem načinu soteskanja;
- občasne nenapovedane kontrole s strani TNP in določitev glob za kršitelje pravil soteskanja;

4. Pogoji in delovanje izvajalcev dejavnosti

- nekateri izvajalci vodijo preveč oseb v skupini, kar onemogoča tekoče premikanje skupin skozi sotesko;
- z dobrim vodenjem je vpliv na naravo majhen oziroma ničen; več vpliva ima visoka voda;
- če bodo nova pravila veljala za sezono 2023, kako se bo reševalo probleme z obstoječimi rezervacijami?
- agencije prejemajo rezervacije pozimi in spomladi, tako da morajo biti nova pravila znana jesen pred;
- preobremenjena soteska ni v interesu dobremu izvajalcu;

- Bovec sodi med ekonomsko manj razvite dele Slovenije in ima takšna omejitve lahko neposreden vpliv na 35 delovnih mest oz. med 50 in 60 delovnih mest;
- omejiti število gostov na agencijo (prijava programa vnaprej in v primeru, da ni prijave skupine in plačan vstop, bi to pomenilo kršitev pravil);
- tuje agencije vodijo skupine po 20 ljudi in brez primernega znanja in licenc, neprimerno vedenje v soteski, ker ni njihova domača;
- prednost pri izvajanju soteskanja bi morale imeti domače agencije;
- kako bo potekala zaščita pred špekulativnimi nakupi kapacitet?
- predvidene kapacitete dnevnih obiskovalcev so preizke;
- potrebno bi bilo postaviti realno ceno izvajanja soteskanja, ker nekatere agencije delajo pod ceno;
- pogoj za vodenje naj bo licenca Soteskarske zveze Slovenije, ki vključuje tudi kvalifikacije tehnike vodenja po soteskah ter varstva okolja in narave;
- preverjanje tujih agencij pri izdajanju računov in upoštevanju davčnih predpisov iz opravljanja dejavnosti soteskanja v Sloveniji (slovenska DDV številka, plačevanje davka iz dejavnosti soteskanja v Republiki Sloveniji);
- pogoj za prijavo začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji za tuje vodnike;
- organiziranje čistilnih akcij sotesk s prostovoljci in organizatorji soteskanja (običajno so to odpadki, ki niso povezani s soteskanjem);

5. Rezervacijski sistem

- zaradi vremena in odpovedi rezervacij morajo izvajalci preložiti uro odhoda, zato mora biti sistem rezervacij prilagodljiv;
- domači ponudniki se običajno usklajujejo z urami izvajanja dejavnosti, večja težava so tuji ponudniki, ki prihajajo samo v času visoke turistične sezone;
- večje agencije bodo imele prednost pri rezervaciji;
- vodiči iz Bovca si redno izmenjujejo informacije o zasedenosti soteske;
- potrebno je narediti tudi ekonomsko študijo o vplivu omejitev na lokalno prebivalstvo;
- vzpostavitev rednega monitoringa obiskovanja obeh sotesk
- podjetje naj ima dokazilo, da posluje v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah oz. v primeru tujih izvajalcev, ki stalno (sezonsko) opravljajo delo v Sloveniji, dokazilo o slovenski davčni številki za namene DDV;
- predlog sistema, ki omogoča dostop do aplikacije za najavo skupine le za tiste izvajalce z izdanim soglasjem (torej izpolnjujejo pogoje);
- v Fratarici ponuja soteskanje 35 agencij in če gre lahko na dan samo 7 najbolj vplivnih podjetij, bo povečana uporaba reke Soče in soteske Sušec;
- pri izdajanju soglasja naj TNP preverja, če ima podjetje slovensko davčno številko za namene DDV;
- veljavna licenca reševalca iz divje vode za vsakega navedenega vodnika;
- potrebno je razdeliti sotesko Predelica na zgornjo in celotno Predelico; za zgornjo Predelico potrebuje vodič od 1,5 do 2,5 ure; celo Predelico vodijo zelo redko;
- vzpostavi naj se preverjanje udeležencev; dosedanja taksa za agencije se ni preverjala;
- predlagan rezervacijski sistem omogoča večjim agencijam, da prej zakupijo termine in ne zagotavlja enakovredne obravnave vseh ponudnikov;

6. Priprava in izvajanje odredb

- rezervacijski sistem, kot je predlagan v odredbi, ne more začeti delovati spomladi, ampak mora biti sprejet jeseni za prihodnjo sezono
- z odredbo bi bilo potrebno urediti tudi soteskanje v Grmečici (Jerečici);
- v primeru ostrih omejitev v Fratarici in Predelici, bo večja gneča in večja nevarnost nesreč v drugih soteskah v dolini Soče;
- takšna odredba, kot je predlagana, bo negativno vplivala na kakovostno ponudbo soteskanja;
- odredba je potrebna, vendar je potreben postopen način uveljavljanja, da glede na dejansko stanje prilagodimo pravila: če 7 tujih agencij, ki jih je v Bovcu veliko, v enem dnevu rezervira vseh 7 terminov, manjši ponudniki ostanejo brez možnosti izvajanja storitev;
- v odredbi je potrebno opredeliti razliko med posameznikom in skupino; ali posameznik ni podvržen pravilom v odredbi?
- izračun za velikost skupine (2 vodnika-7 gostov, 1 vodnik-8 gostov) naj bo naveden v odredbi, ker v nasprotnem primeru se bo zmanjševalo število vodnikov na račun višjih prihodkov;
- pri sprejemanju odredb je potrebna večja vključenost javnosti, ki je pravzaprav povod za uvedbo predloga
- implementacija naj poteka v začetku na mehkejši način z nadzorom že veljavne zakonodaje in uvedbo monitoringa skozi celotno sezono s pomočjo rezervacijskega sistema;
- komunikacija TNP in drugih organov varstva narave in okolja naj bo v sodelovanju s Soteskarsko zvezo Slovenije, ki je vezni člen do športnih agencij in vodnikov;
- oceno ogroženosti bi bilo potrebno dopolniti (monitoring in drugi podatki, ki so pomembni z vidika izvajanja soteskanja, aktualnost podatkov, utemeljitev, strokovne podlage);
- preizkusno obdobje uvajanja ukrepov s spremljanjem učinkov;

7. Varstvo narave

- čeprav soteska Sušec ni v TNP, bo vpliv omejitev v Fratarici in Predelici imel negativen vpliv na Sušec; potrebno je celotno urejanje soteskanja v dolini Soče;
- vključiti varstvo narave v predavanja za pridobitev licence;
- celovito urejanje obiskovanja v Logu pod Mangartom (druge prostočasne dejavnosti, različna parkirišča, ureditev parkirišča/izhodišča za obiskovalce sedla, ki se iz Loga odpravijo na sedlo z organiziranim prevozom);
- vzpostavitev stalnega monitoringa stanja sotesk
- uvedba trajnostnih turističnih programov, aktivnosti in praks, ki bodo obiskovalcem soteskanja omogočili boljše razumevanje naravnih vrednot sotesk in spodbujali spoštovanje narave in tako prispevale k zmanjšanju vpliva na naravno okolje (uporaba okolju prijaznih materialov in minimiziranje odpadkov);

MNVP, Direktorat za naravo
JZTNP